

Communiceren met kinderen die moeilijk of niet kunnen praten

Het COCP-programma voor ondersteunde communicatie

Als praten niet vanzelf gaat

Bij sommige kinderen gaat het leren praten heel moeizaam of het lukt helemaal niet. Vaak willen deze kinderen graag communiceren en hebben ze daarvoor andere manieren gevonden, zoals ergens naar kijken of wijzen. Hulpmiddelen bij de communicatie zoals plaatjes, foto's of gebaren kunnen helpen de communicatiemogelijkheden van deze kinderen te vergroten. Het communiceren op deze verschillende manieren naast elkaar heet ondersteund communiceren. Ondersteund communiceren gaat niet vanzelf en daarom moeten de kinderen, de ouders en andere mensen met wie ze willen communiceren het leren. Het kind kan zo aan ouders, opa's en oma's, leerkrachten en andere betrokkenen (de communicatiepartners) laten weten wat hem of haar bezighoudt. Voor de kinderen is de grootste uitdaging het ondersteund communiceren in het dagelijks leven te gebruiken.

Hoe leer je ondersteund communiceren?

Ondersteund communiceren leren u, uw kind en de communicatiepartners door het volgen van het COCP-programma. COCP staat voor: Communicatieve Ontwikkeling van niet-sprekende kinderen en hun Communicatiepartners. Het COCP-programma is ontwikkeld door Heliomare Revalidatie en de Universiteit van Amsterdam. Op locatie Beatrixoord van het UMCG Centrum voor Revalidatie zijn logopedisten geschoold om met het programma te werken. Naast de logopedist zijn ook een ergotherapeut en psycholoog of orthopedagoog bij het programma betrokken. Een huisarts of een medisch specialist kan kinderen verwijzen naar het COCP-programma.

Het programma is erop gericht de communicatie tussen niet-sprekende kinderen en de communicatiepartners te verbeteren. Kinderen leren communiceren tijdens alledaagse gebeurtenissen, zoals tijdens het eten, in bad gaan, het naar bed brengen of boodschappen doen. Ook het ondersteund communiceren leren kinderen tijdens deze situaties. De manier waarop volwassenen communiceren is een voorbeeld voor kinderen. Kinderen leren van de reacties die zij bij anderen zien op hun eigen communicatie. Alle volwassenen die omgaan met het kind zijn daarom belangrijk bij het leren ondersteund communiceren. Zij moeten actief meedoen met het programma om het succesvol te laten zijn.

Hoe ziet het COCP-programma eruit?

Het COCP-programma bestaat uit vier fasen die na ongeveer een halfjaar herhaald worden.

Fase 1: Onderzoek

Het programma start met een onderzoek naar de mogelijkheden en beperkingen van het kind. Ook de mogelijkheden van de volwassenen met wie het kind omgaat en de omgeving van het

kind zijn belangrijk in het onderzoek. Dit kan betekenen dat er een huisbezoek plaatsvindt. De ergotherapeut en de logopedist of orthopedagoog komen op huisbezoek om de communicatiemogelijkheden thuis te bekijken. Dit bezoek duurt ongeveer twee uur en vindt overdag plaats op een doordeweekse dag. De communicatiepartners vullen een vragenlijst in over het kind en de communicatie met het kind. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer een uur.

Fase 2: Doel en plan

Ongeveer zes weken na het onderzoek volgt een groepsbijeenkomst met alle communicatiepartners. Tijdens deze bijeenkomst staan de resultaten van het onderzoek centraal. De deelnemers bepalen samen een doel voor het komende halfjaar.

Het doel zetten de deelnemers om in een communicatieplan. Iedere deelnemer krijgt het communicatieplan zodat duidelijk is hoe de communicatie met het kind het beste gestimuleerd kan worden. Tijdens de bijeenkomst zijn er videofragmenten te zien. Ook maken de deelnemers afspraken over aanpassingen en hulpmiddelen die het kind nodig heeft om te communiceren. De bijeenkomst vindt plaats op de afdeling Kinderrevalidatie en duurt twee uur. In overleg met u zijn ook andere volwassenen uit de thuisomgeving uitgenodigd voor deze bijeenkomst.

Fase 3: Uitvoering en interventie

Individuele begeleiding door middel van video-opnames is een belangrijk onderdeel van het programma. De logopedist en/of psycholoog/orthopedagoog bespreekt samen met een communicatiepartner een opname waarin communicatie met het kind plaatsvindt. Er is aandacht voor het effect van het gedrag van de communicatiepartner op de communicatie van het kind. Bij het bespreken komen de partnerstrategieën aan bod. De partnerstrategieën zijn tien algemene manieren om de communicatie met niet- of nauwelijks sprekende kinderen te stimuleren. U maakt de video-opnames zelf en komt naar het UMCG Centrum voor Revalidatie voor een gesprek over de opnames. Een video-opname duurt tien tot vijftien minuten en het gesprek duurt ongeveer een uur. In het eerste halfjaar heeft u ongeveer drie gesprekken.

In deze fase worden de aanpassingen en communicatiemiddelen gemaakt of aangevraagd. U bepaalt in overleg hoe u door middel van gebaren, plaatjes foto's of symbolen de woordenschat van uw kind gaat uitbreiden.

Fase 4: Evaluatie

Na een halfjaar volgt opnieuw een onderzoek om de effecten van het programma te evalueren. De uitkomsten van het onderzoek bespreekt u in een groepsbijeenkomst. Als het nodig is stelt u samen een nieuw doel vast, en maakt u een nieuw communicatieplan.

Wel of niet meedoen met het COCP?

Het COCP-programma is een intensief programma. Het vereist een actieve inbreng van de communicatiepartners. Alleen als u bereid en in staat bent actief mee te doen, is het zinvol het programma te starten. Het programma bestaat uit:

- Een huisbezoek van twee uur bij de start van het programma.
- Regelmatig invullen van vragenlijsten. Het invullen duurt ongeveer een uur per vragenlijst.
- Het maken van video-opnames van uzelf met uw kind. De opnames duren tien tot vijftien minuten per opname.
- Het bespreken van deze opnames op de afdeling Kinderrevalidatie van het UMCG Centrum voor Revalidatie. De gesprekken duren ongeveer een uur.
- Halfjaarlijkse groepsbijeenkomsten van twee uur op de afdeling Kinderrevalidatie van het

UMCG Centrum voor Revalidatie.

Meer informatie en vragen

Op de website www.cocp.nl vindt u meer informatie over het programma. Als u na het lezen van deze brochure nog vragen heeft of als u meer informatie wilt, dan kunt u contact opnemen met het UMCG Centrum voor Revalidatie.

Universitair Medisch Centrum Groningen

UMCG Centrum voor Revalidatie | locatie Beatrixoord

Dilgtweg 5, 9751 ND Haren

Postbus 30.002, 9750 RA Haren

Telefoon (050) 361 79 99

www.revalidatie.umcg.nl

Op onze website vindt u meer informatie over onze behandelingen, behandelwijze en behandelaars. Op de homepage staan links naar nieuws over ons centrum en naar onze social media YouTube, Facebook en Twitter. Ook vindt u er onder het kopje 'Jongeren en ouders' en vervolgens 'Interessante links' handige links naar patiëntenverenigingen.

VLK458 / augustus 2015